Bron - source: Amsab-Institut d'histoire sociale

De politieke aardverschuiving van 16 november 1919

De eerste parlementsverkiezingen met het enkelvoudig algemeen stemrecht

Op 16 november 1919 verkozen de Belgische stemgerechtigden, voor het eerst sinds het einde van de Eerste Wereldoorlog, een nieuw Parlement. Deze verkiezingen zijn zonder twijfel historisch te noemen, om tal van redenen: het kiezerscorps werd verder gedemocratiseerd, voor de allereerste keer konden ook vrouwen (zij het slechts een symbolisch aantal) gaan stemmen en de politieke verhoudingen in Kamer en Senaat werden grondig dooreen geschud.

Tussen de bevrijding en de eerste naoorlogse parlementsverkiezingen lag een volledig jaar. Dat had alles te maken met de verdere democratisering van het stemrecht. Het enkelvoudig algemeen stemrecht (iedere man één stem) kwam er niet zonder slag of stoot. Eigenlijk had dit zelfs een voorafgaandelijke wijziging aan de Grondwet gevergd. Het vooroorlogse stemrecht behouden was in 1919 hoe dan ook onmogelijk. Aangezien de vooroorlogse leeftijdsgrens om te gaan kiezen op 25 jaar lag, zouden veel frontsoldaten van het stemrecht verstoken blijven. Daarom werd het stemrecht, enkel voor de eerstvolgende verkiezingen, aangepast via een gewone wet. Na de verkiezingen paste het nieuwe parlement dan de Grondwet aan.

De verkiezingen hadden vergaande politieke gevolgen. De grote winnaar in 1919 was de Belgische Werkliedenpartij. De katholieke partij verloor de absolute meerderheid en voortaan werd België door coalitieregeringen bestuurd. In de jaren volgend op de Eerste Wereldoorlog hebben de diverse regeringen van nationale unie sociale hervormingen doorgevoerd die de tand des tijds hebben doorstaan: de achturendag, de eerste paritaire comités en cao's, de koppeling van de lonen aan de inflatie, etc. Sommige gevolgen van de verkiezingen van 1919 zijn met andere woorden nog altijd voelbaar.